

REACTIE INTERNETCONSULTATIE NATIONAAL MILIEUBELEIDSKADER

DATUM

26 augustus 2020

MVO Nederland neemt als beweging van ondernemers in de nieuwe economie, met zo'n 2000 bedrijven in het netwerk die werken aan een klimaatneutrale, circulaire en inclusieve economie met eerlijke ketens, graag de gelegenheid te baat om te reageren op de internetconsultatie van het Nationaal Milieubeleidskader.

ONDERWERP

Reactie MVO Nederland op de internetconsultatie over het Nationaal Milieubeleidskader

ALGEMENE PUNTEN

MVO Nederland juicht het uitgangspunt toe dat met een actualisatie van het milieubeleid en met het Nationaal Milieuprogramma als volgende stap, de Rijksoverheid wil voorkomen dat we milieuschade doorschuiven naar elders of later. Het is van groot belang om ons welvaartsniveau en de daarmee gemoeide productie en consumptie binnen de grenzen van onze planeet te houden.

De transitie naar een circulaire economie is één van de hoofdthema's van MVO Nederland. Wij geloven dat ondernemers alleen in de nieuwe economie toekomstbestendig kunnen ondernemen. Een gezond, natuurlijk milieu in de traditionele benaderingsvorm is een randvoorwaarde voor een gezond bedrijfsleven dat zorgt voor kansrijke innovatie.

Wij sluiten gemakshalve aan bij de drie vragen die u in de internetconsultatie stelt. Wij hebben daarbij een aantal concrete maatregelen en acties benoemd die wellicht in het Nationaal Milieuprogramma passen op het gebied van minder milieuschade, minder grondstoffengebruik, meer gezondheidswinst en meer stimulans voor de ontwikkeling naar circulaire economie.

VRAAG 1: HERKENT U DE BOUWSTENEN UIT DE NOTITIE OF STELT U NOG AANVULLINGEN OF WIJZIGINGEN VOOR?

- Ten eerste zijn wij positief over hoe in het Milieubeleidskader het verbeteren van milieukwaliteit wordt gekoppeld aan het stimuleren van innovatie en zorgen voor economische ontwikkeling. Dit is een belangrijke koppeling. Wij bevelen aan om zeker voort te borduren op de [brede maatschappelijke heroverwegingen](#) rondom de thema's innovatie en circulaire economie, waarin concrete handvatten voor beter beleid geschetst worden.
- MVO Nederland is positief over de aansluiting bij het concept 'brede welvaart' en bij de Sustainable Development Goals (SDG's) van de Verenigde Naties toe. De 17 SDG's vormen een internationale duurzaamheidsagenda die Nederland onderschrijft. Deze manier van integraal kijken is belangrijk voor MVO Nederland. Op p.5 geeft het beleidskader aan te kijken naar de

samenhang tussen grondstoffengebruik en circulaire economie en klimaat en biodiversiteit. Dit moedigen wij aan. We voegen hier het thema natuurlijk kapitaal aan toe. Deze twee transities moeten integraal bekeken worden, om lock-ins en tegenstijdig beleid te voorkomen. Dit hebben wij als nadrukkelijk aandachtspunt opgevat in de brede maatschappelijke heroverwegingen rondom deze thema's.

- Omdat het Milieubeleidskader aangeeft zich te bezinnen op de regierol van de Rijksoverheid (p.2), herhalen wij graag ons pleidooi voor een overheid met lef. Ondernemers willen werk maken van de transitieopgaven, maar hebben een overheid nodig die regie voert, zorgt voor langetermijnzekerheid, en die handhaaft. Het oplossen van de externe negatieve gevolgen van economische groei is decennialang overgelaten aan de vrije markt. De gevolgen zijn evident: stikstofuitstoot, CO₂, plastic-soep. De overheid moet haar verantwoordelijkheid nemen. Wij onderschrijven dan ook de analyse over een versterkte rol van de Rijksoverheid vanaf p.17. De overheid moet inderdaad stevig inzetten op beprijzen als beleidsmiddel, zodat we externe kosten mee kunnen nemen in de prijs.
- MVO Nederland juicht de ambitie toe om meer aandacht te besteden aan het voorkomen dan genezen van milieuproblemen. Hier hoort in het kader van de circulaire economie bij dat we denken aan oplossingen hoger op de R-ladder, en niet blijven hangen in doelen op het gebied van recycling.
- MVO Nederland onderschrijft met name de tweede bouwsteen over het beheersen van risico's op afwenteling van de rekening van milieuschade. De vervuiler betaalt, of in de woorden van het beleidskader (p.14): de overheid moet de kosten van milieuschade neerleggen bij de veroorzakers. Dit gedachtegoed is essentieel voor MVO Nederland. Wij onderschrijven ook de analyse dat dit het effectiefst is waar de milieuschade ontstaat: aan de productiezijde van de economie. Ook hier is het belangrijk om integraal te kijken naar de verschillende transities. Er is een samenhang tussen energieverbruik, CO₂-uitstoot en grondstoffenverbruik. Met een CO₂-prijs of met aanpassingen in de energiebelasting kan ook de 'grondstoffenkant' een positieve prikkel krijgen om te verduurzamen.
- Bij de derde bouwsteen, voortdurende stapsgewijze verbetering van de milieukwaliteit, benadrukken wij het belang van systeembenadering. We moeten ervoor zorgen dat we integraal kijken naar de maatschappelijke uitdagingen waar we voor staan. Ook dit lazen wij als advies terug in de brede maatschappelijke heroverwegingen. Het bedrijfsleven heeft het nodig dat de Rijksoverheid denkt vanuit de transitie. Als we niet op deze manier denken,

dan proberen we het antwoord te vinden op de verkeerde vraag. De vraag is niet ‘stapje voor stapje minder afval’, maar: ‘geen afval’. Als wij lezen dat er gewerkt wordt aan een stapsgewijze verbetering snappen we dat, maar moet dat niet zijn van 2020 naar 2050, maar van 2050 naar 2020. Het goede uitgangspunt is om terug te redeneren van er nodig is, en te denken vanuit het einddoel. Dan voorkomen we ook een lock-in voor transities (CCS, niet-recyclebare zonnepanelen).

VRAAG 2: WELKE PUNTEN ZOU U WILLEN MEEGEVEN VOOR DE UITWERKINGEN VAN HET BELEIDSKADER NAAR EEN UITVOERINGSPROGRAMMA?

- Wij maken uit de afbakening en focus op p.5 op dat verschillende departementen betrokken zijn bij het Milieubeleidskader, zo te lezen onder andere LNV, EZK en IenW. Wij moedigen aan om als er over departementen heen gekeken wordt, - zoals bovenstaand aangegeven – echt integraal te kijken naar dit dossier. Op dit moment wordt dit te versprokkeld aangepakt.

In de versie van het Nationaal Milieubeleidskader die voorligt, ligt in onze ogen de nadruk op het thema milieu. Dat is logisch, maar zonder de systemische en integrale koppeling naar zaken als landbouwbeleid, mobiliteit, stedelijke ontwikkeling en bedrijfslevenbeleid bestaat het risico dat het Milieubeleidskader erg verkokerd en ‘stand alone’ blijft. Het lijkt ons zinvol om de relatie, wederkerigheid en afhankelijkheid met de genoemde beleidsterreinen op zijn minst te benoemen.

- Met het oog op de ambitie om de vervuiler te laten betalen, is het belangrijk dat de Rijksoverheid het werken met echte prijzen mogelijk maakt voor het bedrijfsleven, door het op grote schaal beschikbaar en toegankelijk maken van informatie over de milieu-impact van productie. Dit kan op sectorniveau, zoals Rijkswaterstaat met het instrument DuboCalc doet. Dit is een methode om de milieueffecten te berekenen van een materiaal, een bouwwerk- of methode. DuboCalc berekent de milieueffecten, vanaf de winning tot en met de sloop, via de zogenaamde ‘schaduwprijsmethode’ tot één getal: de Milieu Kosten Indicator-waarde. Vergelijkbare tools moeten beschikbaar komen voor meerdere sectoren in Nederland, waardoor alle ondernemers met deze nieuwe manier van beprijzen kunnen gaan werken.
- Voor het bereiken van een circulaire economie is het van belang om te werken met een materialenpaspoort. Hiermee werken we aan een transparante, solide en toekomstbestendige economie. Een materialenpaspoort kan overigens ook bijdragen aan een aantal van de uitdagingen die het Milieubeleidskader noemt onder de tweede bouwsteen, zoals giftig drugsafval of vervuilde grond.

Er zijn verschillende aanbieders van materialenpaspoorten. Ook hier kan de Rijksoverheid de regie nemen en een methode kiezen, die breed wordt ingevoerd. Dit materialenpaspoort stelt de overheid verplicht. Om dat een vliegende start te geven hanteren alle overheden bij eigen opdrachten vanzelfsprekend een materialenpaspoort. Door hier een rol in te nemen, kunnen we aan de slag met een uniform systeem en toekomstbestendige groei. We hebben namelijk geen tijd om af te wachten welk materialenpaspoort uiteindelijk vanuit de markt als best naar voren komt.

- Voor een overheid die met lef consistent beleid uitzet, is het noodzakelijk om de voortgang naar de nieuwe economie te kunnen meten. Voor de klimaatdoelstellingen kan Nederland rekenen met tonnen CO₂-uitstoot en petajoules duurzame energie. We missen deze meetbare indicatoren nog voor de transitie naar een circulaire economie. Die transitie kent wel doelen: in 2030 moet Nederland 50% minder primaire grondstoffen gebruiken (mineralen, metalen en fossiel), in 2050 wil Nederland 100% circulair zijn. Om deze doelen te halen zijn beleidskeuzes, duidelijke doelstellingen en innovatie nodig. En die kunnen alleen consistent gesteld worden wanneer de indicatoren duidelijk zijn.
- Aangezien bouwsteen 1 van het Milieubeleidskader de Wet Milieubeheer aanhaalt, geven wij graag mee dat dit wet dan wel gehandhaafd moet worden. MVO Nederland is van mening dat we grote stappen zetten in het langetermijnverdienvermogen en het verduurzamen van de economie als de handhaving van wet- en regelgeving flink wordt opgevoerd. Er zijn veel goede richtlijnen en regels die duurzaamheidswinst op kunnen leveren, maar zolang deze niet actief worden gehandhaafd, zijn ze niet meer dan een dode letter. Duurzame ondernemers die volop de transitie inzetten worden de dupe van ondernemers die regelgeving ontduiken. Een goed voorbeeld hiervan is de Wet milieubeheer. MVO Nederland roept de overheid op naleving van deze wet strikt te handhaven.

VRAAG 3: HOE KUNNEN WE U ZO EFFECTIEF MOGELIJK BETREKKEN IN HET VERVOLGTRAJECT WAARBIJ DE BOUWSTENEN WORDEN UITGEWERKT IN HET NATIONAAL MILIEUPROGRAMMA?

MVO Nederland heeft hiervoor drie aanbevelingen.

- Het organiseren van rondetafelgesprekken met een overzichtelijk aantal deelnemers is in onze ervaring een prettige werkvorm om bouwstenen voor beleid verder uit te werken.

- Wij bevelen aan om (circulaire) koplopende ondernemers te betrekken, die in de praktijk werken aan de innovaties en oplossingen voor de toekomst. Met name om na de opstelling van het Nationaal Milieubeleidskader en de strategische keuzes hierover ook de cruciale stap te zetten naar markt vorming voor circulaire producten en diensten, deze opschalen, en business as usual maken. Desgewenst gaan we vanuit MVO Nederland graag het gesprek aan om de link te leggen met de bedrijven in ons netwerk, waarbij ook een groot aantal MKB'ers is aangesloten.
- Wij bevelen aan om de verbinding te zoeken met netwerken en projecten die er al zijn rondom het brede thema milieu. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de recent gepresenteerde Ecologische Hoofdinfrastructuur van ons netwerk Groene Netten: <https://groenenetten.org/nl/2020/06/26/ecologische-hoofdinfrastructuur/>. Dit kan veel meerwaarde bieden bij de uitwerking van beleidskader naar programma.

OVER MVO NEDERLAND

MVO Nederland is de beweging van ondernemers in de nieuwe economie. We vormen een netwerk van partners dat samen innoveert en implementeert om de nieuwe economie te bereiken. De nieuwe economie is een toekomstbestendige. Alleen in die economie kunnen ondernemers blijven ondernemen. Daarom is het bereiken daarvan ons doel. Dat lukt nog sneller als we onze beweging zo groot mogelijk maken. De nieuwe economie is klimaatneutraal; circulair; en inclusief; met eerlijke ketens.

Ondernemers nemen met MVO Nederland een aandeel in de nieuwe economie en maken zo hun bedrijf toekomstbestendig. Onze [Nieuwe Businessagenda](#) toont ze de snelste route naar de nieuwe economie. MVO Nederland ondersteunt die agenda door innovatie met onverwachte [samenwerkingen](#) mogelijk te maken. En door via [belangenbehartiging](#) bij overheden en financiers de juiste condities te creëren. In Nederland én Europa.

Ons doel is bereikt als twintig procent van de economie omgaat in de nieuwe economie. We streven ernaar dat kantelpunt in 2025 te bereiken.

Meer informatie is te vinden op <https://www.mvonederland.nl/>.